

ความเป็นมาเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันอากาศเสียในประเทศไทย

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องอากาศเสียนั้นเป็นของใหม่สำหรับประเทศไทยและได้เริ่มต้นในวงจำกัด ฉะนั้นในปัจจุบันนี้ประเทศไทยจึงมิได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและความคุมอากาศเสียโดยตรง แต่อย่างไรก็ตามก็ได้มีบทบัญญัติซึ่งพอจะอนุมานได้ว่าเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ปะปนอยู่ตามกฎหมายต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2473 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2477 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติวัดคูมีพิชัย พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 และประกาศต่าง ๆ เป็นต้น

ปัญหาเรื่องอากาศเสียนี้ได้ถูกนำขึ้นมาพิจารณาในประเทศไทยครั้งแรกในสมัยที่ พญา จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี สาเหตุเนื่องจากในปลายปี พ.ศ. 2504 ได้เกิดหมอกควัน (Smog) ซึ่งเป็นลักษณะผสมระหว่างหมอกและควัน อันเกิดจากสิ่งสกปรกในอากาศที่ออกมาจากท่อไอเสียรถยนต์ และปล่องไฟของโรงงานอุตสาหกรรมทำปฏิกิริยากันในอากาศ โดยมีแสงแดดเป็นตัวช่วยขึ้นที่นครลอนดอนเป็นเวลาประมาณ 10 วัน ทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมากถึงประมาณ 4,000 คน¹ และเป็นที่น่าสังเกตุว่าบริเวณในเขตตะวันออกเฉียงเหนือของเมืองซึ่งเป็นแหล่งที่อากาศสกปรกที่สุดในนครลอนดอนจะมีคนตายมากที่สุด พญา จอมพลสฤษดิ์ เกรงว่าอันตรายอย่างเดียวกันนี้จะอุบัติขึ้นในประเทศไทยจึงมอบเรื่องให้กระทรวงสาธารณสุขพิจารณาคำเนินการหา

¹W.L.Faith Arthur A. Atkisson, Jr. "THE AIR POLLUTION PROBLEM," "AIR POLLUTION SECOND EDITION, P. 2-3.

ทางป้องกันแก้ไข² ต่อมาคณะรัฐมนตรียุคนั้นได้แต่งตั้ง "คณะกรรมการวิจัยอันตรายจากแก๊สท่อไอเสียรถยนต์หรือยานพาหนะอื่นและโรงงาน" ขึ้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2506 ให้มีหน้าที่วิเคราะห์อันตรายจากแก๊สที่ปล่อยออกมาจากท่อไอเสียรถยนต์หรือยานพาหนะอื่น ๆ และโรงงานตลอดจนกิจการต่าง ๆ จากผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเครื่องยนต์เป็นประจำ เพื่อหาวิธีการเป็นโรคต่าง ๆ เช่น มะเร็งและพิจารณาคว่าควรออกกฎหมายอย่างไรหรือไม่ คณะกรรมการชุดนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงตลอดมาจนครั้งสุดท้ายในปี พ.ศ. 2514 มีผู้แทนหน่วยต่าง ๆ เป็นกรรมการคือ อธิบดีกรมอนามัยเป็นประธาน อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์เป็นรองประธานและมีกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงคมนาคม ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมอุตุวิทยา ผู้แทนกรมตำรวจ ผู้แทนกรมวิทยาศาสตร์ ผู้อำนวยการกองวิเคราะห์ยากรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ หัวหน้ากองทะเบียนกรมตำรวจและมีผู้แทนกรมอนามัยเป็นกรรมการเลขานุการ³ กรรมการขนส่งทางบกได้เริ่มวางมาตรการควบคุมปริมาณแก๊สและเสียงในข้อกำหนดนายทะเบียนการขนส่งฉบับที่ 6 พ.ศ. 2507 ซึ่งนับได้ว่าเป็นระเบียบฉบับแรกของประเทศไทยที่เกี่ยวกับเรื่องนี้⁴ โดยได้ระบุไว้ว่า "เครื่องยนต์จะต้องไม่พ่นควันซึ่งประกอบด้วยแก๊สและสารอันตรายเจือปนอื่น ๆ มีปริมาณเกินกว่ามาตรฐานที่นายช่างกรรมการขนส่งทางบกกำหนด" และในสภาพการใช้งานตามปกติเสียงอันอาจจะเกิดขึ้นจากเครื่องยนต์และส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของรถ ต้องไม่เกินกว่า 95 เดซิเบล ในขณะที่ใช้เครื่องจักรระดับเสียงที่ระยะห่าง 7.50 เมตร โยรอบรถนั้น" แต่ในคําานการปฏิบัติตามระเบียบฉบับนี้

²ทิพย์ชนก รัตโนสถ, คำบรรยายกฎหมายกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (ภาควิชากฎหมายทั่วไป คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง), หน้า 6.

³สมศักดิ์ สุภรัตน์ "ปัญหาเรื่องน้ำเสียและอากาศเสียในพระนครธนบุรี," จากวารสารไทยอเมริกัน ปีที่ 3 ฉบับที่ 4/2514 : 30-35.

⁴กัญจน์ นาคามดี, "สถานะปัจจุบันของอากาศเสีย" รายงานการสัมมนาปัญหาสภาวะแวดล้อมกับการอุตสาหกรรม (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 22-24 มกราคม 2519), หน้า 16.

ไม่ได้ผลเพราะไม่มีการบังคับใช้ข้อบังคับนี้อย่างจริงจัง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 16 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2514 ให้ผู้อำนวยการสำนักงานจราจรและอธิบดีกรมเจ้าท่ากำหนดเครื่องวัดควันและลักษณะควันที่เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสียอนามัยแก่ประชาชนและเครื่องวัดระดับเสียง และระดับเสียงอันเป็นการเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน ในการนี้ได้วางมาตรฐานควันดำไว้ 40 % วัดโดย Bosch Smokemeter และระดับเสียง 95 เดซิเบลในระยะ 7.50 เมตร โดยรอบรถนั้น ในปี พ.ศ. 2515 คณะปฏิวัติได้แต่งตั้ง "คณะที่ปรึกษาฝ่ายอนามัยครอบครัวและสิ่งแวดล้อม" ขึ้น และ "ตั้งคณะกรรมการเรื่องการควบคุมอากาศเป็นพิษ" โดยมี ดร. กัญจน์ นาคามดี เป็นประธานคณะทำงานและนายแพทย์อุคม เอกตาแสง เป็นเลขานุการ คณะทำงานชุดนี้ได้เสนอแนะให้มีการแก้ไขเป็นแผนระยะสั้น 12 ประการและแผนระยะยาวอีก 8 ประการ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า ข้อเสนอเหล่านี้รัฐบาลยังมิได้รับไปปฏิบัติแต่อย่างใดเลย ข้อเสนอแนะดังกล่าวมีดังนี้คือ⁵

1. แผนระยะสั้น

- 1.1 การปรับปรุงประกาศเจ้าพนักงานจราจรและกรมเจ้าท่าให้สอดคล้องกัน
- 1.2 การเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ให้ได้ดี
- 1.3 การจัดตั้งสถานีตรวจอากาศเสีย
- 1.4 การปราบปรามผู้ฝ่าฝืนกฎหมายให้ได้ดี
- 1.5 การกำหนดตำแหน่งท่อไอเสียรถยนต์ให้เหมาะสม
- 1.6 เครื่องควบคุมเสียงรถยนต์ควรมีมาตรฐานผลิต
- 1.7 การตรวจสภาพยานพาหนะประจำปีให้จริงจัง

⁵ กัญจน์ นาคามดี, เรื่องเดียวกัน, หน้า 22.

- 1.8 แตรยานพาหนะควรมีมาตรฐาน
 - 1.9 การเผาสิ่งต่าง ๆ ใกล้เคียงหลวงควรมีมาตรการควบคุม
 - 1.10 อากาศบริเวณรอบโรงงานอุตสาหกรรมบางประเภทควรมีการตรวจสอบ
 - 1.11 กิจการค้าบางประเภท ควรมีมาตรฐานการควบคุม
 - 1.12 การจราจรและการขนส่งควรได้รับการปรับปรุง
2. แผนระยะยาว
- 2.1 ควรมีกฎหมายพิเศษสำหรับกำหนดมาตรฐานและความคุ้มครองคุณภาพอากาศเสีย
 - 2.2 การวางเกณฑ์ความปลอดภัยสำหรับแก๊ส 4 ชนิด
 - 2.3 ยานพาหนะทั้งที่ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศควรมีมาตรฐาน
 - 2.4 การกำหนดยานอุตสาหกรรมควรพิจารณาเรื่องอากาศเสียด้วย
 - 2.5 อากาศในโรงมหรสพ เช่นการสูบบุหรี่ การระบายอากาศควรควบคุม
 - 2.6 เสียจากอากาศยานควรวางมาตรฐาน
 - 2.7 การค้นคว้าวิจัยควรได้รับการสนับสนุน
 - 2.8 การจัดตั้งสถานีตรวจอากาศเพิ่มเติมจากแผนระยะสั้น

ต่อมาได้มีการตั้ง "คณะกรรมการควบคุมภาวะสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ" ในเดือนมิถุนายน 2515 โดยมีพลตำรวจเอกประเสริฐ รุจิรวงศ์ เป็นประธาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโดยมีเลขาธิการสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจแห่งชาติเป็นประธานและมีคณะอนุกรรมการเรื่องอากาศและเสียงโดยมีผู้แทนกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธานโหมหน้าของปัญหาเรื่องอากาศเสียในระยะนี้ได้หมุนเวียนเปลี่ยนไปตามภาวะของการเมืองเพียงแต่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบ้าง อนุกรรมการบ้าง ตลอดมา จนกระทั่งถึงสมัยรัฐบาลของ พญา นายสัญญา ชีรมณีกิติ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการตระหนักถึง

ความสำคัญยิ่งของเรื่องสิ่งแวดล้อม จึงได้มีบัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปีพุทธศักราช 2517 ในมาตรา 77 ว่า...."รัฐพึงบำรุงรักษาความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและความงามทางธรรมชาติรวมทั้งป่าไม้ ต้นน้ำ ลำธารและน่านน้ำ".. และในมาตรา 93 ว่า...."รัฐพึงบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมให้สะอาดและพึงชงักสิ่งที่เป็นพิษซึ่งทำลายสุขภาพและอนามัยของประชาชน"⁶....และในตอนปลายสมัยของรัฐบาลชุดนี้เอง สถานิติบัญญัติแห่งชาติก็ได้ผ่านพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 ออกมาซึ่งบังคับโดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นกฎหมายสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2518 พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้มี "คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ" ขึ้น ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่เกินห้าคนและผู้แทนสถาบันองค์การอิสระหรือบุคคลอื่นอีกไม่เกินห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขาธิการคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขาธิการ⁷ โดยกำหนดให้คณะกรรมการชุดดังกล่าวมีหน้าที่ดังต่อไปนี้คือ⁸

⁶"กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517," มาตรา 77,93 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 92, ตอนที่ 14, ฉบับพิเศษ (23 มกราคม 2518)

⁷"พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518," มาตรา 4 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 92, ตอนที่ 40, ฉบับพิเศษ (19 กุมภาพันธ์ 2518)

⁸"พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518," มาตรา 5 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 92, ตอนที่ 40, ฉบับพิเศษ (19 กุมภาพันธ์ 2518)

1. เสนอนโยบายและความเห็นที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรี
2. พิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบาย ในการทำโครงการหรือแผนที่ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม
3. พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนที่มีผลเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรีหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องของแล้วแต่กรณี
4. เสนอแผนพัฒนาส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรี
5. เสนอแนะมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่าง ๆ พร้อมทั้งมาตรการที่จะใช้ในการตรวจสอบและเสนอแนะบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืน เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
6. เสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
7. ประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม
8. พิจารณาเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีขอให้พิจารณา
9. ปฏิบัติการอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้วย โดยให้ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี⁹ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

⁹ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 92, ตอนที่ 40, ฉบับพิเศษ (19 กุมภาพันธ์

แห่งชาติอันเป็นราชการซึ่งมีใ้ค้อยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหนึ่งกระทรวงใดโดยเฉพาะ หน้าที่และความรับผิดชอบดังกล่าวได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์สภาวะและคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและการวางแผน และการกำหนดแนวทางในการส่งเสริม อนุรักษ์ และแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมของชาติ นอกเหนือไปจากหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นหลักดังกล่าวแล้ว สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติยังมีหน้าที่ในการสอดส่องดูแลให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนโดยทั่วไป ให้ดำเนินการอันเป็นไปเพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพและมาตรฐานสิ่งแวดล้อมทั้งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานด้านสิ่งแวดล้อมกับทั้งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานด้านสิ่งแวดล้อมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติยังครอบคลุมไปถึงการรับเรื่องร้องทุกข์ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษา เรื่องคุณภาพสิ่งแวดล้อม การป้องกันและขจัดปัญหาสังแวดล้อมเป็นพิษ เป็นต้น¹⁰

อนึ่ง คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติยังมีอำนาจในการตั้งคณะกรรมการประจำเฉพาะเรื่องเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะมอบหมายก็ได้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการประจำเฉพาะเรื่องแต่ละชุดวางแนวทางในการจัดทำแผนนโยบายและโครงการในการแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมในแต่ละด้านที่อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบและคณะกรรมการประจำเฉพาะเรื่องยังอาจตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการประจำเฉพาะเรื่องจะมอบหมายก็ได้¹¹

¹⁰ เอกสาร สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี้, หน้า 2-3.

¹¹ "พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518," มาตรา 15, 16 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 92, ตอนที่ 40, ฉบับพิเศษ (19 กุมภาพันธ์ 2518)

คณะกรรมการประจำเฉพาะเรื่อง¹²ที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้ตั้งขึ้น
มีดังนี้

1. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องการใช้ที่ดิน
2. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องน้ำ
3. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องอากาศและเสียง
4. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรม
5. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องประชากรและการตั้งถิ่นฐานมนุษย์
6. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องการศึกษาและประชาสัมพันธ์
7. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อม
8. คณะกรรมการพิจารณาโครงการไฟฟ้าพลังปรมาณู

ปัจจุบันนี้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องอากาศและเสียงกำลังศึกษาข้อมูลต่าง ๆ และมีโครงการจัดทำแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมเรื่องอากาศและเสียงขึ้นเพื่อกำหนดมาตรฐานสารอันตรายในอากาศและมาตรฐานเสียงขึ้นในประเทศไทย เพื่อเป็นนโยบายในการป้องกันอากาศเสีย และเสียงรบกวน อย่างไรก็ตามการขจัดปัญหาเรื่องอากาศเสียหรือสิ่งแวดล้อมเป็นพิษในประเทศไทยนั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาปัญหาคำอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วย เช่น ปัญหาคำเศรษฐกิจและสังคม ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ทางศิลปกรรม โบราณคดี และสุขภาพอนามัยของประชาชนส่วนรวมโดยจะต้องนำสิ่งที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนี้มาพิจารณาประกอบกัน และควรดำเนินการในรูปของการวางแผนจึงจะไต่ผล ปัญหาและอุปสรรคในคำค้นพบกฎหมายก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่จะต้องได้รับการพิจารณาแก้ไขควบคู่กันไปใหม่ความกักคั่งคั่งและมีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่เพื่อให้สามารถเผชิญกับ

¹² ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
(กองสนเทศและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ),
หน้า 7, 14-22.

ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ใคอย่างแท้จริง คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องนี้ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการประจำเฉพาะเรื่องขึ้นเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2519 เรียกว่า "คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อม"¹¹ เพื่อให้คณะกรรมการชุดนี้ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์สัมพันธัญญ์แห่งกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่เสนอความเห็น รวบรวมตลอดจนแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เหมาะสมและกำหนดหน้าที่ประการอื่น ๆ อีกหลายประการ

¹³ คำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่ 14/2519 "เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อม" สั่ง ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2519.